

VERGİLERİN GELİR DAĞILIMI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: OECD ÜLKELERİ İÇİN PANEL VERİ ANALİZİ

THE EFFECT OF TAXES ON INCOME DISTRIBUTION:
PANEL DATA ANALYSIS FOR OECD COUNTRIES (2000-2014)

Mehmet TUNÇER*

Nazlı DEMİRTAŞ**

ÖZ

Gelir dağılımı eşitsizliğinin azaltılması maliye politikasının temel amaçları arasında yer almaktadır. Gelir dağılımı üzerine etki eden önemli faktörlerden biri de vergi sistemleridir. Çalışmada Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) ülkelerinde gelir, servet ve harcamalar üzerinden alınan vergilerin gelir dağılımı üzerindeki etkisinin araştırılması amaçlanmaktadır. Çalışmada yöntem olarak panel veri analizi kullanılmıştır. Çalışmada 36 OECD üye ülkesi için tüm değişkenlerin verilerinin mevcut olduğu 2000-2014 dönemi ele alınmıştır. Çalışmanın sonucunda gelir ve servet üzerinden alınan vergilerle Gini katsayısı arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Harcamalar üzerinden alınan vergiler ile Gini katsayısı arasında ise pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

ABSTRACT

The alleviation of inequality of income distribution is one of the primary objectives of the fiscal policy. Tax systems are one of the significant factor that affects on income distribution. The aims of the study is to investigate the effect of taxes on income, wealth and expenditures on income distribution in OECD countries. Panel data analysis is used as a method in the study. In this study, the period of 2000-2014 data of all variables are available for 36 OECD member countries. is investigated. As a result of the study this study is there is a significant negative relationship between the taxes on income and wealth and the Gini Coefficient. Nevertheless, there is a significant positive relationship between the taxes on expenditures and the Gini Coefficient.

* Prof. Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi, İİBF, Maliye Bölümü, mtuncer@ktu.edu.tr, ORC-ID: 0000-0002-7158-5398.

** YÖK Doktora Öğrencisi, Sakarya Üni., Siyasal Bilgiler Fakültesi, Maliye Bölümü, nazlidmirtas@gmail.com, ORC-ID: 0000-0002-9487-5179.

Tunçer, M., Demirtaş, N. (Ağustos 2021). Vergilerin Gelir Dağılımı Üzerindeki Etkisi: Oecd Ülkeleri İçin Panel Veri Analizi, *Vergi Raporu*, 263, (241-253).

Makale Türü: Araştırma Makalesi

M.G.T.: 13.01.2021 / **M.K.T.:** 29.07.2021

Anahtar Kelimeler: Vergi Geliri, Gelir Dağılımı, OECD Ülkeleri, Gini Katsayısı.

JEL Sınıflandırma Kodları: H2, F33, E60, B22.

Keywords: Tax Revenue, Income Distribution, OECD Countries, Gini Coefficient.

JEL Classification Codes: H2, F33, E60, B22.

GİRİŞ

Ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmelerle birlikte devletler ekonomiye çeşitli amaçlarla müdahale etmeye başlamıştır. Bu amaçlardan biri de gelir dağılımında adaletin sağlanmasıdır. Küreselleşme ile birlikte ülkeler ekonomik kalkınma amacını öncelikli hale getirmiştir. Bu durum bazen gelir dağılımında adaletin sağlanması amacının geride bırakılmasına yol açabilmektedir. Fakat adil bir gelir dağılımı tüm toplumu ilgilendirmektedir. Çünkü gelir dağılımı sadece ekonomik bir kavram olmayıp sosyal refahı da yakından ilgilendiren bir kavramdır. Sosyal refahın sağlanması için adil gelir dağılımı politikası gelişmiş ülkelerin temel amaçları arasında yer almaktadır. Adil bir gelir dağılımının sağlanmasında ülkelerin uyguladıkları vergi politikalarının da önemli bir etkisi bulunmaktadır. Uygulanan vergi politikalarının gelir dağılımı üzerindeki etkisi ülkelerin vergi sistemlerinin yapısı ile ilgilidir.

Ülkelerin sahip olduğu vergi sistemleri değişik yönleriyle gelir dağılımı üzerinde etkide bulunmaktadır. Buna göre vergilerin türleri ve oranı, vergilemede ödeme gücünün dikkate alınıp alınmaması, vergilerin niteliği ve yansıtılıp yansıtılmaması gelir dağılımını etkilemektedir. Bunların yanı sıra gelir dağılımı üzerinde vergi denetiminin etkinliğinin, kayıt dışı ekonominin kayıt altına alınmasının ve vergi mükelleflerine vergi bilincinin yerleşmiş olmasının da etkisi söz konusudur

Maliye literatüründe adil gelir dağılımı, verginin sosyal amaçları arasında yer almaktadır. Gelir dağılımı bağlamında verginin sosyal amacın-

dan kasıt, üst gelir gruplarının etkin bir şekilde vergilendirilmesini sağlayarak alt gelir gruplarına gelir transferi yapılmasıdır. Gelir dağılımında adalet ülkelerin gelişmişliğinin en önemli göstergelerinden biridir. Gelişmiş ülkelerin vergi sistemlerinde genellikle gelir ve servet üzerinden alınan vergi gelirleri daha fazladır. Buna karşılık gelişmekte olan ülkeler ile az gelişmiş ülkelerin ise vergi gelirlerinin büyük bir kısmını harcamalar üzerinden alınan vergiler oluşturmaktadır.

Bu çalışmada 2000-2014 döneminde 36 OECD ülkesinde vergilerin gelir dağılımı üzerindeki etkisi panel veri analizi yöntemi kullanılarak araştırılmıştır. Çalışmada öncelikle konuya ilişkin teorik çerçeveden bahsedilmiş, daha sonra bu konuyla ilgili yapılmış çalışmaların literatür taramasına yer verilmiştir. Veri ve yöntem açıklanarak ampirik analiz kısmına geçilmiştir. Son olarak genel bir değerlendirme yapılarak ampirik analiz yorumlanmıştır.

1- VERGİLERİN GELİR DAĞILIMI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Vergi politikasının amaçlarından biri, harcama politikası önlemleriyle ekonomik yönden güçsüz durumda olanların gelir ve servet dağılımından eşit bir şekilde pay almalarını sağlamaktır.¹ Dolayısıyla uygulanan vergi politikaları, vergilemede ödeme gücünün göz önünde bulundurulup bulundurulmaması, vergi oranlarının yüksek veya düşük belirlenmesi, vergilerin niteliği, vergi sistemlerinin yapısı, baskı ve çıkar gruplarının etkinlikleri, vergilerin yansıtılıp yansıtılmaması ve ekonomik yapı gelirin yeniden dağılımı üzerinde

¹ Nazım ÖZTÜRK. *Maliye Politikası*. Ekin Basım Yayın Dağıtım. Bursa. 2012. s.441.

etkili olmaktadır.² Gelirin yeniden dağılımından kasıt ikincil gelir dağılımıdır. Piyasanın işleyiş mekanizmasına devletin mali araçlarla müdahalesi neticesinde meydana gelen gelir dağılımına ikincil gelir dağılımı denilmektedir. Piyasanın normal işleyiş mekanizması sonucunda oluşan gelir dağılımı ise birincil gelir dağılımıdır. Birincil gelir dağılımında herhangi bir devlet müdahalesi söz konusu değildir.³ İkincil gelir dağılımında ise devlet ekonomik, sosyal ve siyasi nedenlerle piyasada kendiliğinden oluşan gelir dağılımına başta vergiler olmak üzere kamu harcamaları ve borçlanma gibi maliye politikası araçları vasıtasıyla müdahale etmektedir.⁴

Dolaysız bir vergi türü olan Gelir vergisi; en az geçim indirimi, artan oranlılık, ayırma prensibi gibi ödeme gücüne ulaşmada kullanılan vergisel araçların uygulanmasına imkân sağlaması, gerçek kişilerin her türlü kazanç ve iratlarını vergilendirme kapsamına alması ve vergi mükellefinin kişisel ve ailevi durumunu göz önünde bulundurması gibi özelliklere sahip olmasından dolayı gelir eşitsizliğini azaltmaktadır.⁵ Sayılan bu özellikler gelir dağılımı eşitliğinin sağlanmasında Gelir vergisinin önemini göstermektedir. Yani Gelir vergisi teknik özelliklerinden dolayı gelir dağılımı eşitsizliğinin azaltılmasında kullanılabilecek en uygun vergi olarak kabul edilmektedir.

Gelir vergisinin sahip olduğu teknik özellikler her bir OECD ülkesinin vergi sistemindeki uygulamalara göre farklılık oluşturmaktadır. Gelir vergisinin OECD ülkelerinin çoğunluğunda artan

oranlı bir tarife ile hesaplanması vergi yükümlülerinin ödeme gücüne uygun olarak vergilendirilmesini sağlamaktadır. OECD ülkelerinin bazılarında uygulanmakta olan en az geçim indirimi ile ücretlilerin gelirlerinin belli bir kısmı vergi dışı bırakılarak vergi yükleri hafifletilmektedir. Söz konusu uygulama ile gelir dağılımı eşitsizliği kısmen de olsa azaltılmaktadır. Ayırma kuramının OECD ülkelerinin bazılarında tam olarak uygulandığı söylenemeyebilir. Fakat bazı OECD ülkelerinde düşük emek gelirine sahip olanların korunması için negatif gelir vergisi uygulamaları bulunmaktadır.

Toplam vergi gelirleri içerisinde Gelir vergisi ile Kurumlar vergisinin görece payının fazla olması, yüksek gelirli kesimden orta gelirli ve düşük gelirli kesime doğru transfer niteliği oluşturarak gelir dağılımındaki eşitsizliği azaltmaktadır.⁶ Bir başka deyişle Gelir vergisinin toplam vergi gelirleri içindeki payının yüksek olmasının gelir eşitsizliğinin azaltılmasına katkı sağladığını söylemek mümkündür. Yine Kurumlar vergisinin gelir dağılımına etkisi “oran” kriteri üzerinden değerlendirilebilir.⁷ Kurum kazançları OECD ülkelerinin bazılarında düz oranlı bazılarında ise artan oranlı bir tarife ile alınmaktadır. Bir ülkede Kurumlar vergisinin düz oranlı tarife ile alınması ödeme gücüyle doğru orantılı bir vergilemeye imkân vermemektedir. Dolayısıyla Kurumlar vergisinin tersine artan oranlılık özelliğine sahip olması azalan oranlı bir vergileme sonucu doğurabilmektedir. Diğer bir deyişle, gelir arttıkça

² Mehmet PALAMUT ve Mehmet YÜCE. “Türkiye’de 1980-2000 Döneminde Gerçekleşen Gelir Dağılımının İstenen Vergi ile Eğitim ve Sağlık Harcamaları İlişkisi”. Türkiye’de 1980 Sonrası Mali Politikalar Türkiye 16. Maliye Sempozyumu. Antalya. 2001. s.379-399.

³ Yüksel BİLGİLİ. *Maliye Konu Anlatımı. Güven Mücellit ve Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti., İstanbul. 2017. s.462*

⁴ Hüseyin ŞEN ve İsa SAĞBAŞ. *Vergi Teorisi ve Politikası*. Kalkan Matbaacılık Sanayi Ticaret ve Ltd. Şti. Ankara. 2016. s.412.

⁵ Ayşegül MUTLU ve Mustafa ÇELEN. “Dolaylı ve Dolaysız Vergilerin Türk Mali Sistemi İçerisindeki Yeri: Siyasal, Sosyal ve Ekonomik Sonuçları”. TÜSİAD Yayınları. Sayı 532. 2012. s.22.

⁶ Bünyamin DEMİRGİL. “Vergilerin Gelir Dağılımı Üzerindeki Etkisi: Ampirik Bir Çalışma”. Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi. Sayı 2. 2018. s. 121.

⁷ Mircan TOKATLIOĞLU ve Ufuk SELEN. *Maliye Politikası*. Ekin Basım Yayın Dağıtım. Bursa. 2017. s.371.

ödenen verginin gelir içindeki payı azalmaktadır. Böylece üst gelir grubundaki mükellefler daha az vergi ödemektedirler. Bu durumun gelir dağılımı eşitsizliğini arttırdığı söylenebilir.

Kurumlar vergisinin gelir dağılımı üzerindeki etkisini belirleyen bir diğer faktör vergi teşvik uygulamalarıdır. Vergi teşvik uygulamaları (yatırım indirimi, hızlandırılmış amortisman, vergi tatili, zararların mahsubu vb.) toplumun hangi kesiminin fayda sağladığına, bu teşviklerin süresine ve büyüklüğüne bağlı olarak gelir dağılımını etkiler. Dolayısıyla vergi teşvik uygulamaları gelir dağılımını bu teşviklerden faydalanamayan kişiler, sektörler ve bölgeler aleyhine bozmaktadır.⁸

Servet vergileri, gelir dağılımı eşitsizliğinin azaltılmasında kullanılan etkili araçlardan biridir. Söz konusu vergiler Gelir vergisinin kapsamına girmeyen fakat ödeme gücü bakımından önemli olan bir takım iktisadi değerleri vergilendirebilmektedir. Bu nedenle Servet vergileri gelir dağılımının iyileştirilmesinde Gelir vergisini tamamlayıcı niteliğe sahiptir.⁹ Türk vergi sisteminde servet üzerinden alınan vergilerin gayri safi yurtiçi hasıla (GSYH) içindeki payı OECD ülkelerinin ortalamasına göre oldukça düşüktür. Ancak bu düşüklükte OECD'nin "servet üzerinden alınan vergi" tanımlamasının da etkisi bulunmaktadır. Çünkü OECD'nin "servet üzerinden alınan vergi" tanımlaması Türk vergi sistemine göre daha geniş kapsamlıdır. OECD'de finansal işlemler ve sermaye işlemleri üzerindeki vergiler de servet üzerinden alınan vergiler kapsamında yer almaktadır.¹⁰ Dolayısıyla herhangi bir ülke servet üzerinden alınan vergilerin GSYH içindeki payını

arttırarak gelir eşitsizliğinin azaltılmasına katkıda bulunabilir.

Harcamalar üzerinden alınan vergiler, vergi yükümlüsünün şahsi durumunu dikkate alan vergilerdir. Bu vergiler fiyat içinde gizli oldukları için mükellefler tarafından hissedilmeden ödenmektedir. Tahsilatının kolay olması ve vergi idaresi ile vergi mükellefi açısından tahsil masrafinin bulunmamasından dolayı harcamalar üzerinden alınan vergilerin verimliliği yüksektir.¹¹ Söz konusu vergiler bu gibi sebeplerden ötürü gelişmekte olan OECD ülkeleri tarafından tercih edilmektedir. Fakat gelir dağılımında adalet açısından bu vergiler, gelir ve servet üzerinden alınan vergilere göre adil olmayan bir yapıya sahiptirler.¹² OECD ülkelerindeki genel eğilim harcamalar üzerinden alınan vergilerin toplam vergiler içindeki payını azaltma yönündedir. Bunun için OECD ülkeleri vergi sistemlerinde çeşitli reformlar yapmışlardır. Bu ülkeler vergi reformlarında adil bir vergi sistemini, mükelleflerde vergi bilinci ve vergi ahlakının geliştirilmesini ve kayıt dışı ekonominin azaltılmasını vurgulamışlardır.

Harcamalar üzerinden alınan vergiler tersine artan oranlılık özelliğine sahiptirler. Harcama vergilerinden dolayı kişinin geliri arttıkça tüketmiş olduğu mal ve hizmetler üzerinden ödediği vergilerin gelire oranı azalmaktadır. Buna rağmen alt gelir grupları gelirlerinin büyük bir kısmını tüketime ayırdıklarından gelirlerine oranla üst gelir gruplarından daha fazla harcama vergisi ödemektedirler.¹³ Dolayısıyla söz konusu vergiler alt gelir grupları aleyhine gelir dağılımı eşitsizliğini arttırmaktadır. Gelir dağılımı eşitsizliğini

⁸ Hüseyin ŞEN ve İsa SAĞBAŞ. *a.g.e.* s.424.

⁹ Özhan ULUATAM. *Kamu Maliyesi*. İmaj Yayınevi. Ankara. 2014. s.424.

¹⁰ OECD. "Tax on Property". (<https://data.oecd.org/tax/tax-on-property.htm#indicator-chart>) Erişim Tarihi: 31 Aralık 2020.

¹¹ Doğan ŞENYÜZ ve diğerleri. *Kamu Maliyesi*. Ekin Basım Yayın Dağıtım. Bursa. 2013. s.117.

¹² Nazlı DEMİRTAŞ. *Vergilerin Gelir Dağılımı Üzerindeki Etkisi: OECD Ülkeleri İçin Panel Veri Analizi (2000-2014)*. Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. (yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Trabzon 2020. S. 82.

¹³ Akif ERGİNAY. *Kamu Maliyesi*. Savaş Yayınları. Ankara. 1998. s.128.

azaltmak için harcamalar üzerinden alınan vergilerin özelliği olan tersine artan oranlılık özelliği azaltılmalıdır.

2- LİTERATÜR İNCELEMESİ

Vergiler ile gelir dağılımı arasında nasıl bir ilişki olduğuna dair ampirik literatür incelendiğinde ele alınan ülkeler, dönemler, yöntemler ve değişkenler açısından belirgin bir görüş birliğinin olmadığı görülmektedir. Bu bağlamda Türkiye’de vergiler ve gelir dağılımı arasındaki ilişkiyi ele alan çalışmalar incelendiğinde konunun çoğunlukla tanımlayıcı istatistikler ve grafikler yoluyla değerlendirildiği saptanmıştır. Dolayısıyla Türkiye’de yapılan çalışmalar bağlamında ilgili konunun ampirik olarak analizinin yeterli olmadığı ve mevcut problematiğin anlaşılması için söz konusu çalışmaların yetersiz olduğu düşünülmektedir. Böylece ilgili konunun yeniden incelenmesi önem arz etmektedir.

Vergiler ile gelir dağılımı arasındaki ilişkiyi ölçmeye yönelik olarak dünyada yapılmış çalışmalara aşağıda yer verilmiştir:

Sameti ve Rafie (2010), vergilerin gelir dağılımı ve ekonomik büyüme üzerindeki etkilerini panel veri analiziyle ekonometrik olarak incelemişlerdir. Çalışmada İran ve seçilmiş Doğu Asya Ülkelerinin (Endonezya, Malezya, Tayland, Singapur, Çin, Kore ve Filipinler) 1990-2006 yılı verileri kullanılmıştır. Çalışmada harcamalar üzerinden alınan vergilerin gelir eşitsizliği üzerindeki etkisinin olumsuz olduğu, fakat gelir, kâr ve sermaye kazançları üzerinden alınan vergilerin gelir eşitsizliği üzerindeki etkisinin olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Başka bir çalışmada Correa-Caro ve Çevik (2015), panel veri analizi yöntemiyle maliye politikasının gelir eşitsizliği üzerindeki etkilerini incelemişlerdir. Araştırmada gelişmekte olan 30 ülkenin 1980-2013 dönemi verileri kullanılmıştır. Çalışmada kamu harcamalarının gelir eşitsizliğini artırdığı, vergilerin ise gelir eşitsizliğini azalttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Martorano (2016), çalışmasında vergilerin gelir dağılımı üzerindeki etkisini incelemiştir. Çalışma 18 Latin Amerika ülkesinin 1990-2010 yılı verileri ele alınarak panel veri analiziyle test edilmiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre dolaylı vergiler gelir dağılımı eşitsizliğini arttırmaktadır. Buna karşın dolaysız vergiler gelir dağılımı eşitsizliğini azaltmaktadır. Dolaysız bir vergi türü olan Gelir vergisi üst gelir grupları ile alt gelir grupları arasındaki gelir dağılımı eşitsizliğinin azalmasına katkıda bulunmaktadır. Yine benzer bir çalışmada Drucker vd. (2017), vergilerin gelir dağılımı ve ekonomik büyüme üzerindeki etkilerini incelemişlerdir. Çalışmada gelişmiş 25 OECD ülkesinin 1970-2012 yılı verileri kullanılarak panel veri analizi yapılmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre, Gelir vergisi gelir dağılımı eşitsizliğini ve ekonomik büyümeyi azaltmaktadır. Buna karşın Tüketim vergileri gelir dağılımı eşitsizliğini ve ekonomik büyümeyi arttırmaktadır. Kurumlar vergisinin ise gelir dağılımı ve ekonomik büyüme üzerinde bir etkisi bulunmamaktadır. Diğer bir çalışmada Cano (2017), Gelir vergisinin gelir dağılımı üzerindeki etkisini incelemiştir. Çalışmada Ekvador’un 2007-2011 yılları verileri kullanılarak mikro simülasyon analizi yapılmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre Ekvador’da üst gelir grupları alt gelir gruplarından daha az vergi ödemektedirler. Bununla birlikte, Ekvador’da Gelir vergisi gelirlerinin fazla olmasına rağmen Gelir vergisi gelir dağılımı eşitsizliğini azaltılmasında yetersiz kalmaktadır.

Keshavarzi (2017), çalışmasında İran’daki vergi türlerinin gelir dağılımı üzerindeki etkisini zaman serileri analizi ile test etmiştir. Çalışmada İran’ın 1979-2009 yılı ekonomik verileri kullanılmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre, dolaylı vergilerdeki %1’lik artış gelir eşitsizliğini %0,31 oranında azaltmakta ve dolaysız vergilerdeki %1’lik artış gelir eşitsizliğini %5,93 oranında arttırmaktadır. Yani bu sonuçlar dolaysız vergilerin gelir dağılımını negatif, dolaylı vergilerin ise po-

zitif yönde etkilediğini göstermektedir. Başka bir çalışmada Hümbelin (2018), İsviçre'nin vergi yapısıyla ilgili genel olarak bilgi vermiştir. Çalışmada İsviçre'nin Aargau Kantonunun 2001-2011 Kişisel Gelir vergisi verileri kullanılarak vergi indirimlerinin gelir eşitsizliği üzerindeki etkisi tablolarla incelenmiştir. Çalışmanın sonucuna göre vergi indirimleri alt gelir grupları aleyhine gelir eşitsizliğini arttırmaktadır. Diğer bir çalışmada Alves ve Afonso (2019), vergilerin gelir eşitsizliği üzerindeki etkisini panel veri analizi yöntemiyle incelemişlerdir. Araştırmada OECD ülkelerinin 1980-2015 döneminde yer alan verileri kullanılmıştır. Çalışmada ele alınan dönemde Kurumlar vergisi, Emlak vergisi ve sosyal güvenlik katkı paylarının gelir eşitsizliğini azalttığı, buna karşın Gelir vergisi ve Tüketim vergilerinin gelir eşitsizliğini arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Vergiler ile gelir dağılımı arasındaki ilişkiyi ölçmeye yönelik Türkiye'de yapılmış çalışmalara aşağıda yer verilmiştir:

Mutlu (2007), çalışmasında Türk vergi sisteminin gelir dağılımı üzerindeki etkisini incelemiştir. Çalışmada Gelir İdaresi Başkanlığı ve Türkiye İstatistik Kurumu'ndan (TÜİK) elde edilen verilerle değerlendirme yapılmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre Türk vergi sisteminin gelir dağılımı üzerinde olumsuz etkisi bulunmaktadır ve dolaylı vergiler dolaysız vergilere göre gelir dağılımı eşitsizliğini arttırmaktadır. Başka bir çalışmada Serakibi (2012), Türk vergi sisteminde yer alan Gelir vergisi ve Katma Değer vergisinin (KDV) gelir dağılımı üzerindeki etkilerini OECD ve Gelir İdaresi Başkanlığına ait istatistiklerden faydalanarak incelemiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre Gelir vergisi asgari geçim indirimi ve artan oranlı tarife yapısına sahip olduğu için gelir dağılımı eşitsizliğini azaltmaktadır. Buna karşın tersine artan oranlılık özelliğine sahip olan KDV ise alt gelir grupları aleyhine gelir dağılımı eşitsizliğini arttırmaktadır.

Barut (2013), çalışmasında artan oranlı Gelir vergisi ve gelir dağılımını teorik olarak açıklamış ve Türkiye'deki artan oranlı Gelir vergisi uygu-

lamalarının gelir dağılımı üzerinde oluşturduğu etkileri incelemiştir. Çalışmada Gelir İdaresi Başkanlığı ve TÜİK'e ait veriler kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, alt gelir grubunda yer alan nüfusun milli gelirden almış olduğu payın çok düşük olduğu ve üst gelir grubunda yer alan nüfusun ise milli gelirden almış olduğu payın çok yüksek olduğu değerlendirilmiştir. Türkiye'de adil bir gelir dağılımının bulunmadığı yorumu yapılmıştır. Bir başka çalışmada Sevin (2016), 1990-2015 yılları arasında izlenen vergi politikaları ve bu politikaların gelir dağılımı üzerindeki etkilerini incelemiştir. Çalışmada vergi politikalarının gelir dağılımı üzerindeki etkisi OECD ve Gelir İdaresi Başkanlığı'nın yayınladığı istatistikler çerçevesinde tablolar eşliğinde anlatılmıştır. Çalışmada 1990-2015 dönemi boyunca dolaylı vergilerin vergi gelirleri içerisindeki payının gittikçe arttığı ve dolaysız vergileri geride bıraktığı sonucuna ulaşılmıştır.

Delibaş (2017), OECD üyesi ülkelerde kaynağına göre çeşitli vergi türlerinin gelir dağılımı üzerindeki etkisini panel veri analizini kullanarak tespit etmeye çalışmıştır. Çalışmanın konusu vergilerin kişisel gelir dağılımı üzerindeki etkisidir. Çalışmanın kapsamına 27 OECD üye ülkesi ve 2004-2011 dönemi alınmıştır. Çalışmada her bir vergi türünün gelir dağılımı üzerinde farklı bir etki yarattığı sonucuna ulaşılmıştır. Bir başka çalışmada Demirgil (2018), vergilerin gelir dağılımı üzerindeki etkisini araştırmıştır. Çalışmada, Türkiye'de Gini katsayısı ile dolaylı ve dolaysız vergiler arasındaki ilişki Autoregressive Distributed Lag Bound Test (ARDL) sınır testi yaklaşımıyla analiz edilmiştir. Analizde 1980-2014 dönemleri arasındaki yıllık veriler kullanılmıştır. Çalışmada dolaysız vergi gelirlerinde meydana gelen artışın gelir eşitsizliğini azalttığı, dolaylı vergi gelirlerinde meydana gelen artışın ise gelir eşitsizliğini arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 1'de vergi ve gelir dağılımı ile ilgili dünyada yapılan çalışmaların literatür özeti yer almaktadır.

Tablo 1: Vergi ve Gelir Dağılımı ile İlgili Dünyada Yapılan Çalışmalar

Yazarlar	Ülkeler	Dönem	Yöntem	Sonuçlar
Sameti ve Rafie (2010)	İran ve Seçilmiş Doğu Asya Ülkeleri	1990-2006	Panel Veri Analizi	Gelir üzerinden alınan vergilerle Gini katsayısı arasında negatif ilişki bulunmuştur. Harcamalar üzerinden alınan vergilerle Gini katsayısı arasında pozitif ilişki bulunmuştur.
Correa-Caro ve Çevik (2015)	Gelişmekte Olan 30 Ülke	1980-2013	Panel Veri Analizi	Kamu harcamaları gelir eşitsizliğini arttırmakta, vergiler ise gelir eşitsizliğini azaltmaktadır.
Martorano (2016)	18 Latin Amerika Ülkesi	1990-2010	Panel Veri Analizi	Dolaysız vergilerle Gini katsayısı arasında negatif ilişki bulunmuştur. Dolaylı vergilerle Gini katsayısı arasında pozitif ilişki bulunmuştur.
Drucker vd. (2017)	25 OECD Ülkesi	1970-2012	Panel Veri Analizi	Gelir vergisi ile Gini katsayısı arasında negatif ilişki bulunmuştur. Tüketim vergileri ile Gini katsayısı arasında pozitif ilişki bulunmuştur. Kurumlar vergisi ile Gini katsayısı arasında bir ilişki bulunamamıştır.
Cano (2017)	Ekvador	2007-2011	Mikro Simülasyon Analizi	Gelir vergisi gelirlerinin fazla olmasına rağmen, Gelir vergisi gelir eşitsizliğini gidermesi için yetersiz kalmaktadır.
Keshavarzi (2017)	İran	1979-2009	Zaman Serileri Analizi	Dolaysız vergilerle Gini katsayısı arasında negatif ilişki bulunmuştur. Dolaylı vergilerle Gini katsayısı arasında pozitif ilişki bulunmuştur.
Hümbelin (2018)	İsviçre	2001-2011	Tanımlayıcı İstatistiklerle değerlendirme yapılmıştır.	Vergi indirimleri alt gelir grupları aleyhine gelir eşitsizliğini arttırmaktadır.
Alves ve Afonso (2019)	OECD Ülkeleri	1980-2015	Panel Veri Analizi	Kurumlar vergisi, Emlak vergisi ve sosyal süvenlik katkı payları gelir eşitsizliğini azaltmaktadır. Gelir vergisi ve Tüketim vergileri ise gelir eşitsizliğini arttırmaktadır.

Tablo 2’de vergi ve gelir dağılımı ile ilgili Türkiye’de yapılan çalışmaların literatür özeti yer almaktadır.

Tablo 2: Vergi ve Gelir Dağılımı ile İlgili Türkiye’de Yapılan Çalışmalar

Yazarlar	Ülkeler	Dönem	Yöntem	Sonuçlar
Mutlu (2007)	Türkiye	Çeşitli dönemler	Tanımlayıcı İstatistiklerle değerlendirme yapılmıştır.	Dolaylı vergiler dolaysız vergilere göre gelir dağılımı eşitsizliğini arttırmaktadır.
Serakibi (2012)	OECD Ülkeleri	Çeşitli dönemler	Tanımlayıcı İstatistiklerle değerlendirme yapılmıştır.	Gelir vergisi gelir dağılımı eşitsizliğini azaltmaktadır. KDV ise alt gelir grupları aleyhine gelir dağılımı eşitsizliğini arttırmaktadır.
Barut (2013)	Türkiye	Çeşitli dönemler	Tanımlayıcı İstatistiklerle değerlendirme yapılmıştır.	Harcamalar üzerinden alınan vergiler gelir dağılımını alt gelir grupları aleyhine bozmaktadır.
Sevin (2016)	OECD Ülkeleri	1990-2015	Tanımlayıcı İstatistiklerle değerlendirme yapılmıştır.	Dolaylı vergilerin vergi gelirleri içindeki payı giderek artmakta ve dolaysız vergileri geride bırakmaktadır.
Delibaş (2017)	27 OECD Ülkesi	2004-2011	Panel Veri Analizi	Gelir ve Servet vergisi ile Gini katsayısı arasında negatif ilişki bulunmuştur. Harcama vergileri ile Gini katsayısı arasında pozitif ilişki bulunmuştur. Kurumlar vergisi ile Gini katsayısı arasındaki ilişki anlamsızdır.
Demirgil (2018)	Türkiye	1980-2014	ARDL Sınır Testi Yaklaşımı	Dolaysız vergilerle Gini katsayısı arasında negatif ilişki bulunmuştur. Dolaylı vergilerle Gini katsayısı arasında pozitif ilişki bulunmuştur.

3- VERİ SETİ VE YÖNTEM

Çalışmada OECD’ye üye ülkelerde gelir, servet ve harcamalar üzerinden alınan vergilerin gelir dağılımı üzerinde nasıl bir etki yaptığı araştırılmaktadır. Araştırma kapsamında OECD üyesi 36 ülke yer almaktadır. Çalışmada tüm değişkenlerin verilerinin mevcut olduğu 2000-2014 dönemi ele alınarak panel veri analizi yöntemi kullanılmıştır. Yapılmış olan literatür taramasında 36 OECD üye ülkesinin 2000-2014 yılları için gelir, servet ve harcamalar üzerinden alınan vergilerin gelir dağılımı üzerindeki etkisini ortaya koyan çalışma tespit edilememiştir. Söz konusu konunun kullanılan ekonometrik yöntemler, ele alınan

dönemler, ülkeler ve kullanılan değişkenler bakımından yeniden incelenmesi önem arz etmektedir. Dolayısıyla yapılan bu çalışma literatürdeki bu boşluğa katkı sağlamayı da amaçlamaktadır.

Araştırma kapsamında yapılan panel veri analizinde gelir dağılımı göstergesi olarak bağımlı değişken Gini katsayısı, vergilerin göstergesi olarak bağımsız değişkenler gelir üzerinden alınan vergilerin GSYH’ya oranı, servet üzerinden alınan vergilerin GSYH’ya oranı ve harcamalar üzerinden alınan vergilerin GSYH’ya oranı kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan değişkenler ve tanımlamaları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3: Değişkenler ve Tanımlamaları

Değişken	Değişken Açıklamaları	Kaynak
Gini	Gini katsayısı	Standardized World Income Inequality Database (SWIID) verileri kullanılmıştır.
GUAV	Gelir üzerinden alınan vergilerin GSYH'ya oranı	OECD verileri kullanılmıştır.
SUAV	Servet üzerinden alınan vergilerin GSYH'ya oranı	OECD verileri kullanılmıştır.
HUAV	Harcamalar üzerinden alınan vergilerin GSYH'ya oranı	OECD verileri kullanılmıştır.

4- AMPİRİK BULGULAR

Vergilerin gelir dağılımı üzerindeki etkisini incelemek için çalışmada kullanılan panel veri regresyon modeli aşağıdaki gibidir:

$$Gini_{it} = \beta_0 + \beta_1 GUAV_{it} + \beta_2 SUAV_{it} + \beta_3 HUAV_{it} + \varepsilon_{it}$$

Burada; β_0 sabit terimi, $\beta_{1,2,3}$ vergilere ilişkin katsayı parametrelerini ve ε_{it} hata terimini göstermektedir. Söz konusu modelde kullanılan değişkenlere ait tanımlayıcı istatistikler Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 4: Tanımlayıcı İstatistikler

Gözlem Sayısı: 540 Grup Sayısı: 36				
Değişken	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maximum
Gini	0.3059889	0.0530453	0.226	0.486
GUAV	11.07866	4.809826	3.321	29.124
SUAV	1.943657	1.677855	0.209	10.788
HUAV	10.67246	2.670224	4.239	17.149

Çalışmada zaman boyutunun kısıtlı olmasından dolayı $N > T$ için statik panel veri modelleri tercih edilmiştir. Statik panel veri modellerinden havuzlanmış, sabit etkiler ve tesadüfi etki-

ler modelleri tahmin edilmiştir. Bu modellerden optimal (uygun) panel veri modeline karar vermek için kullanılan testler ve sonuçları Tablo 5'te özetlenmiştir.

Tablo 5: Panel Veri Modelleri Arasında Seçim Kriterleri

	Test İstatistiği	Olasılık	Hipotezler	Sonuç
F (Chow) Testi	67.40	0.0000	H_0 : Havuzlanmış model geçerlidir. H_1 : Sabit etkiler modeli geçerlidir.	H_0 red: Sabit etkiler geçerli.
Breusch-Pagan Testi	2288.31	0.0000	H_0 : Havuzlanmış model geçerlidir. H_1 : Tesadüfi etkiler modeli geçerlidir.	H_0 red: Tesadüfi etkiler geçerli.
Hausman Testi	21.60	0.0001	H_0 : Tesadüfi etkiler modeli geçerlidir. H_1 : Sabit etkiler modeli geçerlidir.	H_0 red: Sabit etkiler geçerli.

Yapılan test sonuçlarına göre uygun modelin sabit etkiler modeli olduğu ortaya konulmuş ve

panel veri modelleri için temel varsayımlar test edilerek Tablo 6'da sonuçları özetlenmiştir.

Tablo 6: Panel Veri Modellerine İlişkin Temel Varsayımlar

Varsayım	Yöntem	Test İstatistiği	Prob(olasılık)	Sonuç
Değişen Varyans	Green's Wald	39511.36	0.000	Değişen varyans vardır.
Otokorelasyon	Bhargava etc.DW	0.304	-	Otokorelasyon vardır.
	Baltagi-Whu LBI	0.497	-	
Yatay Kesitsel Bağımlılık	Frees	6.938	-	Birimler arası korelasyon vardır.

*Bhargava etc. Durbin-Whatson(DW) testi ve Baltagi-Whu LBI testleri için sadece test istatistikleri hesaplanmaktadır.

*Frees testi için %1 anlamlılık düzeyindeki tablo kritik değeri 0.3351'dir.

Tahmin edilen sabit etkiler modelinde değişen varyans sorununun olup olmadığı Green's Wald testiyle sınanmıştır. Yapılan test sonucuna göre yatay kesit birimleri için hata terimlerinin varyansının sabit olduğunu ifade eden H_0 hipotezi ($P=0.000 < 0.01$) %1 anlamlılık düzeyinde red edilerek modelde değişen varyans problemi olduğu ortaya konulmuştur. Model için diğer bir varsayım olan otokorelasyonun varlığı Bhargava etc. Durbin-Whatson ve Baltagi-Whu LBI testleri ile sınanmıştır. Söz konusu testler için literatürde kritik değerler mevcut olmamasına rağmen hesaplanan test istatistiği 2 değerinden küçük ise modelde otokorelasyon probleminin olduğu yorumu yapılabilir. ¹⁴ Kullanılan her iki testte de hesaplanan test istatistiği 2 değerinden çok küçük olduğu için sabit etkiler modelinde otokorelasyon probleminin olduğu bulgusuna varılmıştır. Panel veri modelleri için

son varsayım olan yatay kesit bağımlılığı Frees testi ile sınanmıştır. Frees test istatistiği %1 anlamlılık düzeyinde tablo kritik değerden büyük olduğu ($6.938 > 0.3351$) için birimler arası korelasyonun olmadığını kabul eden H_0 hipotezi red edilmektedir. Bu ise modelde yatay kesitsel bağımlılık probleminin olduğunu göstermektedir. Bu bilgiler ışığında sabit etkiler modelinde değişen varyans, otokorelasyon ve yatay kesitsel bağımlılık sorununun olduğu tespit edilmiştir. Söz konusu sorunların giderilmesi için parametrelere ait standart hataların etkin olmasını sağlayan dirençli tahmin yöntemlerinin kullanılması gerekmektedir. Bu bağlamda değişen varyans, otokorelasyon ve yatay kesit bağımlılığını göz önünde bulunduran Driscoll ve Kraay tahmincisi kullanılarak sabit etkiler modeli tahmin edilmiş ve sonuçları Tablo 7'de verilmiştir.

¹⁴ Ferda YERDELEN TATOĞLU. *Panel Veri Ekonometrisi Stata Uygulamalı*. Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş. İstanbul. 2018. s.226.

Tablo 7: Driscoll-Kraay Regresyon Modeli

Driscoll-Kraay Regresyon Modeli				Method: Sabit Etkiler Regresyon		
Gini	Katsayı	Drisc/Kraay Standart Hata	t-istatistiği	P> t	[%95 Güven Aralığı]	
GUAV	-0.0036854	0.0009014	-4.09	0.000	-0.0055154	-0.0018554
SUAV	-0.0024478	0.0013329	-1.84	0.075	-0.0051536	0.000258
HUAV	0.0059663	0.0012529	4.76	0.000	0.0034228	0.0085099
_cons	0.2879003	0.0050923	56.54	0.000	0.2775623	0.2982383
F(3. 35) = 7.56			Prob > F = 0.0005			
R²= 0.0733						

OECD ülkelerinin 2000-2014 yılları arasındaki verileri kullanılarak oluşturulan modelin nihai olarak yazılmış hali şu şekildedir;

$$Gini = 0.287 - 0.0037GUAV - 0.0024SUAV + 0.0060HUAV$$

Tablo 7’de yer alan tahmin sonuçları incelendiğinde test istatistiği ve olasılık değeri modelin anlamlı olduğunu göstermektedir. Gelir ve harcamalar üzerinden alınan vergilerin değişkenlerine ve model sabitine ait katsayıların Gini katsayısı üzerindeki etkilerinin %99 güven düzeyinde anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Servet üzerinden alınan vergilerin ise Gini katsayısı üzerindeki etkisi %90 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Ayrıca modelde yer alan gelir, servet ve harcamalar üzerinden alınan vergilerin Gini katsayısını %7 oranında ($R^2 = 0.0733$) açıkladığı görülmektedir.

Model sonuçlarına göre gelir üzerinden alınan vergilerin, Gini katsayısı üzerinde %1 anlamlılık düzeyinde ($P = 0.000 < 0.01$) istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olduğu bulunmuştur. İncelenen dönemde gelir üzerinden alınan vergilerin GSYH içindeki payında meydana gelecek 1 birimlik artış Gini katsayısında 0.0037 birim azalmaya neden olmaktadır.

Model sonuçlarına göre servet üzerinden alınan vergilerin, Gini katsayısı üzerinde %10 önem düzeyinde ($P = 0.075 < 0.10$) istatistiksel olarak

anlamlı bir etkiye sahip olduğu bulunmuştur. Ele alınan dönemde servet üzerinden alınan vergilerin GSYH içindeki payında meydana gelecek bir birimlik artış Gini katsayısında 0.0024 birimlik azalmaya yol açmaktadır.

Model sonuçlarına göre harcamalar üzerinden alınan vergilerin, Gini katsayısı üzerinde %1 anlamlılık düzeyinde ($P = 0.000 < 0.01$) istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ele alınan dönemde harcamalar üzerinden alınan vergilerin GSYH içindeki payında meydana gelecek 1 birimlik artış Gini katsayısında 0.0060 birimlik artışa neden olmaktadır.

Çalışmanın bulgularına göre, gelir ve servet üzerinden alınan vergiler ile Gini katsayısı arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bir başka deyişle ele alınan dönemde gelir ve servet üzerinden alınan vergilerin GSYH içindeki payının artmasının gelir dağılımı eşitsizliğini azalttığı sonucuna ulaşılabilir. Harcamalar üzerinden alınan vergiler ile Gini katsayısı arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Dolayısıyla incelenen dönemde harcamalar üzerinden alınan vergilerin GSYH içindeki payının artmasının gelir dağılımı eşitsizliğini arttırdığı söylenebilir. OECD ülkelerinden elde edilen verilerin kullanılmasıyla ulaşılan bu bulgular literatürde daha önce yapılan Sameti ve Rafie (2010), Durcker vd. (2017) ve Delibaş (2017) sonuçları ile uyumluluk göstermektedir.

SONUÇ

Bilindiği gibi sosyal refahın sağlanması ve korunması devletlerin öncelikli toplumsal amaçları arasında yer almaktadır. Bunun için toplumda gelirin dengeli dağıtılması son derece önemlidir. Gelir dağılımında eşitliğin sağlanmasındaki asıl amaç, gelirin mutlak manada eşit dağılımı değil sosyal refahı en üst düzeye çıkaracak bir denge- nin sağlanabilmesidir.

Bu çalışmada OECD ülkeleri için gelir, servet ve harcamalar üzerinden alınan vergilerin gelir dağılımı üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırma kapsamında OECD üyesi 36 ülke yer almıştır. Çalışmada tüm değişkenlerin verilerinin mevcut olduğu 2000-2014 dönemi ele alınarak panel veri analizi yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda gelir ve servet üzerinden alınan vergiler ile Gini katsayısı arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Diğer bir deyişle ele alınan dönemde gelir ve servet üzerinden alınan vergilerin GSYH içindeki payının artmasının gelir dağılımı eşitsizliğini azalttığı sonucuna ulaşılmaktadır. Harcamalar üzerinden alınan vergiler ile Gini katsayısı arasında ise pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Dolayısıyla incelenen dönemde harcamalar üzerinden alınan vergilerin GSYH içindeki payının artmasının gelir dağılımı eşitsizliğini arttırdığı sonucuna ulaşılmaktadır. Elde edilen bu sonuçların literatürdeki beklentilerle uyumlu olduğu söylenebilir.

Sonuçlar gelir ve servet üzerinden alınan vergiler açısından değerlendirildiğinde Gelir vergisi; en az geçim indirimi, artan oranlılık, ayırma prensibi gibi ödeme gücüne ulaşmada kullanılan vergisel araçların uygulanmasına imkân sağlaması gibi özelliklere sahip olmasından dolayı gelir eşitsizliğini azaltmaktadır. Bununla birlikte Gelir vergisi ile Kurumlar vergisinin toplam vergi gelirleri içerisindeki payının fazla olması, yüksek gelirli kesimden orta gelirli ve düşük gelirli kesime doğru transfer niteliği oluşturarak gelir dağılımındaki eşitsizliğin azaltılmasına katkı

sağlayacaktır. Servet üzerinden alınan vergiler ise Gelir vergisinin vergilendirmediği bazı iktisadi değerleri de vergilendirebildiği için gelir dağılımı eşitsizliğinin azaltılmasında Gelir vergisini tamamlayıcı bir niteliğe sahiptir. Ayrıca bu vergilerin de toplam vergi gelirleri içindeki payı artırılarak gelir eşitsizliğinin azaltılmasına katkıda bulunulabilir.

Sonuçlar harcamalar üzerinden alınan vergiler açısından değerlendirildiğinde, tersine artan oranlılık niteliğine sahip olan harcamalar üzerinden alınan vergiler alt gelir gruplarının üst gelir gruplarına göre daha fazla vergi ödemelerine neden olmaktadır. Dolayısıyla söz konusu vergiler alt gelir grupları aleyhine gelir dağılımı eşitsizliğini arttırmaktadır. Gelir dağılımı eşitsizliğini azaltmak için harcamalar üzerinden alınan vergilerin özelliği olan tersine artan oranlılık özelliği ve toplam vergi gelirleri içindeki payı azaltılmalıdır. Bununla birlikte gelişmiş OECD ülkeleri vergi sistemlerinde çeşitli vergi reformları yaparak harcamalar üzerinden alınan vergilerin toplam vergi gelirleri içindeki paylarını azaltma eğilimindedirler. Türk Vergi Sisteminde de gelişmiş OECD ülkelerinde olduğu gibi çeşitli vergi reformları yapılarak söz konusu vergilerin toplam vergi gelirleri içindeki payı azaltılarak gelir dağılımı eşitsizliği azaltılabilir.

KAYNAKÇA

- ALVES, J. ve AFONSO, A. (2019). “*Tax Structure for Consumption and Income Inequality: An Empirical Assessment*”. Springer Nature İsviçre AG. Sayı 10.
- BALCI İZGİ, B. ve ALYU, E. (2018). “*Yoksulluk ve Gelir Dağılımı Eşitsizliği: OECD ve AB Ülkeleri Panel Veri Analizi*”. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. Sayı 3.
- BARUT, N. (2013). *Türkiye’de Artan Oranlı Vergi Sistemi ve Gelir Dağılımı*. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. (yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İzmir.

- BİLGİLİ, Y. (2017). *Maliye Konu Anlatımı. Güven Mücellit ve Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.*. İstanbul.
- CANO, L. (2017). "Personal Income Tax and Income Inequality in Ecuador Between 2007 and 2011". Cepal Review . Sayı 124.
- CORREA-Caro, C. ve ÇEVİK, S. (2015). "Growing (Un)Equal: Fiscal Policy and Income Inequality in China and BRIC". IMF Working Paper. Sayı 68.
- DEMİRGİL, B. (2018). "Vergilerin Gelir Dağılımı Üzerindeki Etkisi: Ampirik Bir Çalışma". Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi. Sayı 2.
- DEMİRTAŞ, N. (2020). *Vergilerin Gelir Dağılımı Üzerindeki Etkisi: OECD Ülkeleri İçin Panel Veri Analizi (2000-2014)* Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. (yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Trabzon.
- DRUCKER, L. KRİLL, Z. GEVA, A. (2017). "The Impact of Tax Composition on Income Inequality and Economic Growth." Sayı 8.
- ERGİNAY, A. (1998). *Kamu Maliyesi*. Savaş Yayınları. Ankara.
- HÜMBELİN, O. (2018). "Income Redistribution Through Taxation – How Deductions Undermine the Effect of Taxes". Bern University of Applied Sciences. Rudolf Farys.
- KESHAVARZI, S. (2017). *İran'da Vergi Politikalarının Gelir Dağılımı Üzerindeki Etkileri: 1979-2009 Dönemi*. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. (yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Erzurum.
- MARTORANO, B. (2016). "Taxation and Inequality in Developing Countries: Lessons From the Recent Experience of Latin America". United Nations University World Institute for Development Economics Research Working Paper. Sayı 98..
- MUTLU, A.ve ÇELEN, M. (2012). "Dolaylı ve Dolaysız Vergilerin Türk Mali Sistemi İçerisindeki Yeri: Siyasal, Sosyal ve Ekonomik Sonuçları". TÜSİAD Yayınları. Sayı 10.
- OECD. (2020). "Tax on Property". (<https://data.oecd.org/tax/tax-on-property.htm#indicator-chart>). (31.12.2020).
- ÖZTÜRK, N. (2012). *Maliye Politikası*. Ekin Basım Yayın Dağıtım. Bursa.
- PALAMUT, M. ve YÜCE, M. (2001). "Türkiye'de 1980-2000 Döneminde Gerçekleşen Gelir Dağılımının İstenen Vergi ile Eğitim ve Sağlık Harcamaları İlişkisi". Türkiye'de 1980 Sonrası Mali Politikalar Türkiye 16. Maliye Sempozyumu. Antalya.
- SAMETİ, M. ve RAFİE, L. (2010). "Interaction of Income Distribution Taxes and Economic Growth (The Case of Iran and Same Selected East Asian Coun4tries)". Iranian Economic Reviews. Sayı 25.
- SEVİN, D. (2016). *Türkiye'de Gelir Dağılımı ve Vergi Politikaları 1990-2015*. Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. (yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul.
- SERAKİBİ, İ. O.(2012). *Türk Vergi Sisteminde Gelir Vergisi ve Katma Değer Vergisinin Gelir Dağılımı Üzerindeki Etkileri*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. (yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul.
- ŞEN, H. ve SAĞBAŞ, İ (2016). *Vergi Teorisi ve Politikası*. Kalkan Matbaacılık Sanayi Ticaret ve Ltd. Şti. Ankara.
- ŞENYÜZ, D. ERDEM, M. TATLIOĞLU, İ.(2013). *Kamu Maliyesi*. Ekin Basım Yayın Dağıtım. Bursa.
- Tokatlıoğlu, M ve Selen, U. (2017). *Maliye Politikası*. Ekin Basım Yayın Dağıtım. Bursa.
- ULUATAM, Ö. (2014). *Kamu Maliyesi*. İmaj Yayınevi. Ankara.
- YERDELEN TATOĞLU, F. (2018). *Panel Veri Ekonometrisi Stata Uygulamalı..* Beta Basım Yayın Dağıtım A.Ş.. İstanbul.